

רשם זכויות מטפחים

בקשות לרישום זכויות מטפחים מס' 3849/05
3862/06

המבקש : דנציגר – משק פרחים "דן"
מושב משמר השבעה 50297
ת.ד. 24 בית דגן

נגד

המשיב : אילן ברייר
בני ציון 60910

בעניין : התנגדות לבקשות לרישום זכויות מטפחים

החלטה

תאור העובדות הנוגעות לעניין –

1. עניינה של החלטה זו בבקשות התנגדות לשתי בקשות לרישום זכות מטפחים שהגיש המשיב לפי חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג – 1973 (להלן – החוק).

2. תמצית הבקשות שהגיש המשיב –

- א. בקשה מס' 3849/05 –
השם המוצע לזן – גיפסו קינג;
הזן לא נמכר או הועבר בדרך אחרת;
מוצא, קיום וריבוי הזן – מוטציה מזן ברגיק;
תכונות הזן: צמח גבוה. פרח קטן בצבע לבן מטיפוס מלא;
מועד פריחה מאוחר;
מועד קטיפה מאוחר;
זן היקש "מיליון סטארס";
הזן הדומה לזן שהוגש לרישום הינו "מיליון סטארס";
התכונה השונה בזן – מהירות, גודל פרח, הסתעפות, כמות עלי הכותרת ועוד
התבטאות הזן המוגש – מאוחר.

ב. בקשה מס' 3862/06 –

השם המוצע לזן – גיפסו קווין ;
הזן לא נמכר או הועבר בדרך אחרת;
מוצא, קיום וריבוי הזן - הכלאה ;
תכונות הזן : צמח בינוני, עלה ירוק רחב, פרח בינוני בצבע לבן מטיפוס מלא, מועד פריחה בינוני, מועד קטיף בינוני ;
לא צויין זן היקש ;
לא ידועים זנים דומים לזן שהוגש לרישום ;

הבקשות פורסמו בילקוט הפרסומים התשס"ו, בעמ' 1930 ו-1931 .

3. המבקש הגיש, ביום 27 באפריל 2006 בקשות להתנגדות לבקשות. בקשות המבקש הוגשו במועד הקבוע בחוק. ביום 8 במאי 2007 הגיש המשיב את תגובתו לבקשות.

4. מאחר ובקשות המבקש להתנגדויות לבקשות מבוססות על טענות דומות ותגובת המשיב ניתנה לשתי ההתנגדויות כאחת, אדון בהן במאוחד.

עיקר טענות הצדדים

5. המבקש –

א. הזנים המבוקשים אינם כשרים לרישום ואינם זנים חדשים כהגדרתם בחוק. ככל הנראה לפי הפרטים שנמסרו, הזנים שמבוקש רישומם אינם נבדלים באופן ברור מזני גיפסנית ידועים ;

ב. הפרטים בטופס הבקשה חלקיים ומעורפלים ואינם מאפשרים התרשמות מספקת ;

ג. תחום הגיפסנית כיום רווי הרבה יותר ממה שהיה עד לפני מספר שנים. בעוד שעד לאחרונה היה פשוט יחסית להצביע על ייחודו של זן המועמד לרישום ביחס לזנים ידועים, הרי שהיום, הרבה יותר מבעבר, יש חשיבות רבה לפרטים המאפשרים לעמוד על ייחודו הנטען של הזן המועמד לרישום, מוצאו וכיו"ב.

ד. על המטפח לספק את מירב הפרטים המצביעים לכאורה על הייחוד והתכונות של הזן שלו בין היתר על מנת לייעל את תהליך הבחינה ולאפשר בחינה נכונה ומלאה לצרכי תהליך הרישום. אין לקבל בקשות במקרה של העדר פרטים מהותיים, ולכל הפחות להחזירם למטפחים להשלמת הפרטים החסרים, דבר המתבקש לאור הוראות סעיפים 15(ד) ו-21 לחוק.

ה. בשאלון לרישום הזן, בטופס הבקשה לרישום, בשאלות הנוגעות ל"מוצא, קיום וריבוי הזן" ענה המשיב:

- בבקשה מס' 3849/05 - כי הזן המבוקש לרישום הוא מוטציה. בטופס מובהר כי יש לציין את "ההורה" (parent) אך בעותק שקיבל המבקש מהמועצה נראה כי התשובה לשאלה זו מחוקה.

- בבקשה מס' 5862/06 - כי מוצא הזן המבוקש לרישום הוא זריע (seedling). להבנת המבקש במקרה כזה יש לציין את "הורי" הזן המועמד לרישום, אך בעותק שקיבל המבקש מהמועצה נראה כי התשובה לשאלה זו מחוקה.

אם המטפח לא ציין את הורי הזן יש בכך העדר פרט מהותי, בגינו מתבקשת הרשמת להמנע מהעברת הבקשה למועצה עד להשלמת הפרטים על ידי מבקש הרישום ו/או לדחות את הבקשה בהעדר פרטים כקבוע בסעיף 21 לחוק. באם המטפח ציין את הורי הזן אך שמות ההורים נמחקו טרם מסירת עותק הבקשה למבקש, מבקש המבקש לקבל עותק הבקשה בה מפורטים הורי הזן, הואיל והמדובר בפרט מהותי וחשוב לצורך התייחסות לבקשת הרישום.

1. בסעיף המתייחס ל"תכונות הזן" ענה המשיב ב"ציונים" לא ברורים, במקום לציין ערכים מדידים וברי השוואה כגון גובה בס"מ, קוטר פרח במ"מ, מועד פריחה במספר שבועות משתילה, דבר שאינו מאפשר התרשמות מספקת והתייחסות לתכונות הזנים המבוקשים לרישום. גם כאן מדובר בהעדר פרטים מהותיים יש לסרב לקבל את הבקשות, ולכל הפחות להחזירן לשם מילוי כל הפרטים הרלבנטיים.

2. בסעיף המתייחס לזנים דומים וההבדלים בינם לבין הזן המועמד לרישום:

- בבקשה 3849/05 השווה מבקש הרישום את הזן ל"מיליון סטארס" וציין, באמירה כללית ומעורפלת, כי ההבדלים הם "במהירות, גודל פרח, צורת תפוחית, מספר עלי כותרת, ועוד", אך לא ציין מהם הבדלים אלה ובמה הם מתבטאים. בהעדר פרטים מהותיים אלה, הבקשה פגומה מיסודה ואין לקבלה לתהליך הרישום.

- בבקשה 3862/60 ענה מבקש הרישום "לא ידוע" באשר לזנים דומים וההבדלים בינם לבין הזן המועמד לרישום. עמדת המבקש היא שהסתרה או העדר תשובה הנוגע לפרט כה חשוב אינה רק מעוררת חשד, אלא היא פסולה ופוסלת את הבקשה על פניה. בהיעדר השוואה והצבעה על ייחוד

מול זנים ידועים אחרים, המטפח עצמו למעשה מצביע על העדר ייחוד בזן כביכול שהגיש לרישום ומכאן שהבקשה פסולה על פניה ואינה עונה להוראות סעיף 20(5) לחוק. לאור האמור התבקשה הרשמת להימנע מהעברת הבקשה למועצה עד להשלמת הפרטים או לדחותה בהעדר פרטים כקבוע בסעיף 21 לחוק.

ח. הקפדה על אמיתות ונכונות הפרטים הנרשמים בספר הזכויות, ולשם כך בדיקה וחקירה מעמיקה של כל העובדות והפרטים הרלבנטיים ביחס לזנים לגביהם מבוקש הרישום, הינם חשובים ביותר להגנת על זכויות המטפחים.

ט. המבקש מבקש לזמן נציג מטעמו למעקב אחר ניסויי השדה, השוואות ובחינות של הזנים שיערכו לצורך הבקשות ולקבל העתקי כל תכתובת רלבנטית על מנת שיוכל להיערך כראוי להמשך הטיפול בבקשת הרישום ובהתנגדות, ככל שיידרש.

י. המבקש ציין כי אין בהתנגדות שהגיש כדי למצות את טענותיו וכי הוא שומר לעצמו את הזכות להביא בפני הרשמת והמועצה טענות, מסמכים, ראיות ופרטים נוספים ככל שיהיה צורך, ובקש להזמין לכל דיון שיתקיים בנושא ולאפשר לו להציג את עמדתו ולהביא ראיותיו.

יא. לשלמות התמונה אציין כי בפתיח להתנגדותו ציין המבקש כי כפי שהסביר בעבר, במצב הנוכחי בו הפרטים הנמסרים בטופס בקשת הרישום ובילקוט הפרסומים הם לקוניים ופעמים רבות חלקיים ביותר ומעורפלים, נאלץ הוא להגיש התנגדות לבקשות לרישום אשר נראות לו על פניהן חשודות, והביע רצונו כי הרשמת והמועצה יתנו דעתם על הבעיה וכיצד ניתן לפעול לכך שטופסי בקשות הרישום והפרסום בילקוט הפרסומים יכילו יותר פרטים רלבנטיים (לרבות תמונות) על מנת שניתן יהיה אולי ליתר הליכים במידה שאין בהם צורך, ובכך לחסוך בזמן ובהוצאות לכל הצדדים.

6. המשיב -

א. התנגדויות המבקש מנוגדות לחוק, אינן מבוססות על הנימוקים הקבועים בחוק ודינן להדחות על הסף כמתחייב מהוראות החוק.

ב. ההתנגדויות הוגשו בחוסר תום לב, באופן מתנשא ומקומם והאמור בהן חסר כל בסיס.

ג. לפי החוק נימוקי ההתנגדות הינם שזכותו של המתנגד להירשם כבעל הזכות עדיפה על זכותו של מבקש הרישום ושהזן נשוא הבקשה לרישום אינו עונה על דרישות סעיף 6 לחוק. התנגדות שאינה עונה לאמור לעיל תדחה על ידי הרשם "על הסף".

ד. המבקש לא טען שזכותו עדיפה והטענה שהזן אינו עונה לדרישות הקבועות בסעיף 6 לחוק הועלתה באופן לקוני ובלא הנמקה, בניגוד לנדרש בחוק. כל יתר הנטען בהתנגדויות **חורג לחלוטין מנימוקי ההתנגדויות המותרים בחוק.**

ה. ההתנגדויות הוגשו בחוסר תום לב, לעניין טענת המבקש כי הפרטים בטופסי הבקשות הינם, כביכול, "חלקיים ומעורפלים", נעדרים, כביכול, "פרטים מהותיים" וכי אין לקבלן ל"תהליך הרישום", טוען המשיב כי המבקש "שכח" כי רובם המכריע של הזנים שזכויות המטפחים בהם נרשמו על שם המבקש הוגשו על סמך בקשות, שלא יכולה להיות מחלוקת על כך שהפרטים שנכללו בהן הינם "חלקיים" ו"מעורפלים" הרבה יותר מאלה שבבקשות המשיב ולא נכללו בהן הרבה יותר "פרטים מהותיים" מאלה שעל העדרם מתיימר המבקש להלין. לעניין זה מפנה המשיב לבקשת המבקש לרישום זכות המטפחים בזן "מיליון סטארס".

ו. טענת המבקש כי **הצורך** בפירוט לא היה קיים בעבר נעדרת תום לב וההבדל **היחיד** בין העבר לבין ההווה הינו שבעבר היה מדובר בבקשות של המבקש ובהווה מדובר על בקשות של אחרים לגביהם מבקש המבקש להחיל את מה שלא הוחל לגביו. המשיב מוסיף ומבקש לבטל את זכויות המטפחים שנרשמו על שם המבקש אם טענתו לעניין זה תדחה.

ז. התנגדויות המבקש מתנשאות ומקוממות, למעשה מבקש המבקש למלא בעצמו את התפקידים שיועדו בחוק לרשם, למועצה ולפועלים מטעמם, (ולמצער, "ללמד" גופים אלה כיצד עליהם למלא את תפקידם ולקיים פיקוח צמוד על אופן פעולתם). בקשה זו מנוגדת לחוק, מתנשאת ומקוממת ומפרט המשיב – "דנציגר" "שכחה" כנראה, גם בעניין זה, כי כבעלת זכויות מטפחים היא מהווה **גורם אינטרסנטי ונוגע בדבר** בהליכים אלו, ואין לאפשר לה מעמד כלשהו בהליכי הבחינה מעבר לזכותה להגשת התנגדויות, וכהלכתן בלבד".

ח. אם סבור הרשם כי נחוצים לו לצורך בדיקת בקשותיו פרטים נוספים מוקנית לו הסמכות לדרוש את המצאתם. עניין זה מסור לרשם ולא למבקש.

ט. הבקשות שהגיש מתייחסות לזנים העונים לדרישות החוק, הטעון הלקוני והבלתי מנומק של המבקש המבוסס על סברתו כי הזנים אינם כאלו, מעבר להיותו נדון לדחייה על הסף, חסר כל בסיס לגופו.

י. המשיב מבקש לדחות את התנגדויות המבקש, להיעתר לבקשותיו ולרשום על שמו את הזנים נשוא בקשותיו בספר הזכויות.

הוראות החיקוקים הנוגעים לעניין –

חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג – 1973 (להלן – החוק) קובע, לעניין בקשה לרישום זכות מטפחים כלהלן –

20. (א) בקשה לרישום זכות מטפחים בספר הזכויות תוגש בדרך ובתנאים שנקבעו בתקנות ותכלול את אלה:

.....

(3) תיאור הזן ופרטים על הזן המטופח, לרבות פירוט תכונותיו;

תקנה 1(ב)(3) לתקנות זכות מטפחים, התשל"ד–1974 קובעת לעניין

תיאור הזן כי הבקשה תכלול:

”תיאור הזן, שמו של המטפח, ופרטים על הזן המטופח לרבות פירוט תכונותיו;”

לעניין הטיפול בבקשה קובע סעיף 15 לחוק –

”(ג) ראה הרשם כי הבקשה כוללת את הפרטים שהיא חייבת לכלול לפי חוק זה, יעבירנה למועצה לדיון ולהחלטה.

(ד) ראה הרשם כי בקשה אינה כוללת את הפרטים שהיא חייבת לכלול לפי חוק זה, יודיע למגיש הבקשה על הליקויים שבה; לא תיקן מגיש הבקשה, תוך זמן שנקבע, את הליקויים שהודיע לו הרשם עליהם – ידחה הרשם את הבקשה.”

סעיף 16 לחוק קובע –

”(א) לצורך בדיקת בקשה תנקוט המועצה באמצעים הנראים לה, ובכלל אלה רשאית היא –

(1) להזמין בוחנים או מומחים אחרים לחוות את דעתם בשאלות מקצועיות;

(2) לבצע, בין בעצמה ובין על ידי בוחנים לפי בקשתה, עבודות מחקר, ניסוי או בדיקה הדרושים לשם קבלת החלטה; המבקש רשאי לעקוב אחר ביצוע ניסויים בשדה, בזמן, באופן ובתנאים שנקבעו;

(3) להעביר את פרטי הבקשה למוסד בין-לאומי לשם חיפוש חומר המאפשר בדיקה.”

”(א) הוגשה בקשה לרישום זכות מטפחים והחליט הרשם להעבירה למועצה, יפרסם הרשם ברשומות, ובכתב את מקצועי בשטח החקלאות, תוך 60 ימים מיום מתן החלטתו, הודעה שבה יפרט את אלה:

- (1) שם המבקש;
- (2) השם שמציע המבקש לזן שלגביו הוגשה הבקשה;
- (3) תיאור הזן ופירוט תכונותיו, כפי שמסרם המבקש.

(ב) בכפוף להוראות חוק זה, רשאי הרשם לכלול בהודעה כל פרט אחר שלדעתו ראוי להיכלל בה.”

לעניין התנגדות לרישום זכות מטפחים קובע סעיף 23 לחוק כלהלן:

”(א) פורסמה הודעה לפי סעיף 22, רשאי כל אדם, תוך 90 ימים מיום פרסום ההודעה ברשומות, להגיש התנגדות מנומקת בכתב לרישום הזכות.

(ב) ואלה נימוקי התנגדות לפי סעיף זה:

- (1) זכותו של המתנגד להירשם כבעל זכות המטפחים בזן הנדון עדיפה על זכותו של המבקש;
- (2) הזן אינו עונה על הדרישות המנויות בסעיף 6.
- (ג) התנגדות שאינה מתבססת על נימוק מהנימוקים המנויים בסעיף קטן (ב) — ידחה אותה הרשם על הסף, על אף האמור בסעיף 15.”
(ההדגשה שלי מ.ס.כ)

סעיף 6 לחוק קובע כי:

”זן כשר לרישום זכות מטפחים בו בספר הזכויות הוא זן שנתקיימו בו כל אלה:

- (1) הוא חדש;
- (2) הוא אחיד במידה מספקת בתכונות היסוד שלו, כפי שצויינו בבקשה בהתחשב בשיטת הריבוי של הזן;
- (3) תכונות היסוד שלו יציבות, ותיאורו ותכונותיו נשמרים אף לאחר ריבוי חוזר, ואם הטיפוח מהווה מחזור שלם — תכונותיו נשמרות בסיומו של כל מחזור.”

סעיף 7 לחוק קובע מהו זן חדש, כלהלן:

“(א) זן חדש הוא זן השונה באופן ברור מכל זן אחר שהיה ידוע בעת שהוגשה הבקשה לרישום זכות מטפחים בו (להלן – היום הקובע).

(ב) בלי לפגוע בכלליות הוראות סעיף קטן (א), זן ייחשב כידוע אם הוגשה בקשה להענקת זכות מטפחים בזן או לרישום הזן במרשם רשמי של זנים במדינה כלשהי, ובלבד שהבקשה הסתיימה בהענקת הזכות או ברישומה במרשם, לפי הענין.

(ג) זן ייחשב כחדש אף אם קודם שהוגשה הבקשה לרישום זכות מטפחים בו, נמכר או הועבר בדרך אחרת, על ידי מטפח הזן או בהסכמתו, חומר הריבוי או החומר המאוסף של הזן במשך תקופה שאינה עולה על –

(1) בישראל – שנה אחת מהיום הקובע;

(2) מחוץ לישראל – בגפנים, בעצי יער, בעצי פרי ובעצי נוי – שש שנים מהיום הקובע, ובצמחים אחרים – ארבע שנים מהיום הקובע.”

לעניין רישום זן קובע סעיף 24 לחוק:

“ראתה המועצה כי נוסה זן ונבדק, כי נתקיימו בזן התכונות המפורטות בסעיף 6, כי נבדקו כל חומר או ספרות מקצועית הנוגעים לזן שהומצאו למועצה כדיון, וכי אין לקבל כל התנגדות שהוגשה, תורה המועצה לרשם לרשום בספר הזכויות זכות מטפחים בזן על שם המבקש, ומרשם הרשם את הזכות יפרסם על כך הודעה ברשומות, הכל בכפוף לאמור בסעיף 25.”

דיון

7. המבקש בצד טענותיו להתנגדות, מבקש כי הרשמת תמנע מהעברת הבקשה למועצה. החלטת הרשם להעביר בקשה למועצה, כמפורט בסעיף 22(א) לחוק, קודמת לפרסומה ברשומות לפיכך דין בקשה זו להדחות.

8. סעיף 23 (ב) לחוק מונה את נימוקי ההתנגדות לבקשה לרישום זכות מטפחים ומורה לרשם לדחות על הסף התנגדות שאיננה מבוססת על נימוק מהנימוקים הקבועים בחוק.

המחוקק ייחד את נימוקי ההתנגדות לפי החוק לשני אלה:

- טענת המתנגד כי זכותו עדיפה על זכותו של המבקש;

- הזן אינו עונה על הדרישות המנויות בסעיף 6.

האם התנגדויות המבקש עונות על דרישות החוק –

9. המבקש איננו טוען כי זכותו עדיפה על זכותו של המבקש לפיכך יש לבדוק אם טענותיו מבססות את הנימוק השני הקבוע בסעיף 23 (ב) לחוק והוא - "הזן אינו עונה על הדרישות המנויות בסעיף 6 לחוק, דהיינו – הזן אינו כשר לרישום כי הוא איננו חדש, אחיד ויציב בהתאם להוראות החוק.

10. עיון בטענות המבקש אינו מגלה טענת התנגדות ממשית, מבוססת, לפיה הזן אינו חדש אחיד ויציב. המבקש טוען כי **ככל הנראה, לפי הפרטים שנמסרו**, הזנים שמבקש רישום אינם נבדלים באופן ברור מזני גיפסנית ידועים – מבלי שהמבקש מפרט באיזה זני גיפסנית ידועים מדובר. את כלליות טענתו מנמק המבקש בכך שהפרטים בטופס הבקשה **חלקיים ומעורפלים ואינם מאפשרים התרשמות מספקת**.

11. הבקשות המפורטות בסעיף 2 לעיל, שהגיש המשיב, הוגשו בטפסים הנהוגים בעת הגשתן ואשר אותם התבקש המשיב למלא לשם בחינת בקשותיו. "הציונים" אותם ציין המשיב הם הציונים הקבועים בשאלון לעניין בקשת רישום זכות מטפחים בזן גיפסנית. כך לדוגמה לעניין גובה הצמח הציון הוא בין 3 נמוך ל-7 גבוה, לעניין טיפוס הפרח הציון 1 שייך לטיפוס יחיד והציון 2 לטיפוס מלא ולעניין קוטר הפרח הציון 1 שייך לפרח שקוטרו קטן מאוד בעוד הציון 9 שייך לפרח שקוטרו גדול מאוד. זאת ועוד, בבקשה 3849/05 ציין המשיב את הזן "מיליון סטארס" כזן ההיקש לזן שאת רישומו בקש. (בבקשה מס' 3862/06 ציין המשיב כי זן ההיקש אינו ידוע וכך גם ציין לעניין הזן הדומה. ראה לעניין זה סעיף 13 להלן).

12. גם בטענות הפרטניות של המבקש באשר לתשובות המשיב לשאלות הנוגעות לעניין מוצא הזן אין כדי לבסס את עילות ההתנגדות הקבועות בחוק, מה גם שהמחיקות לא בוצעו בידי המשיב. אציין כי הטענה לעניין בקשה 3849/05 – נבדקה והתברר כי מחיקת הזן, הורה הזן שרישומו התבקש (המוטנט), נעשתה בטעות. הורה הזן הוא Bregic, זן שהיה רשום על שם המשיב (הודעה על כך נשלחה לב"כ המבקש); באשר לטענה לעניין בקשה 5862/06 – תשובת המשיב לעניין "הוריי" הזן נמחקה בהתאם לסעיף 96 לפיו מסמכים המפרטים את שמות הורי זן מכלוא שלא צוינו בספר הזכויות אינם בין המסמכים הפתוחים לעיון. מעיון בבקשה לרישום זן "מיליון סטארס" (מספר 2680/96), אליה הפנה המשיב ניתן להיווכח כי באותה בקשה צוין לעניין מוצא הזן "קוים גנטיים מתוכנית ההכלאות".

13. אינני מקבלת את טענת המבקש (בבקשה 3862/06) כי תשובת מבקש הרישום באשר לזנים דומים וההבדלים בינם לבין הזן המועמד לרישום "לא ידוע" אינה רק מעוררת חשד, אלא פסולה ופוסלת את הבקשה על פניה וכי בהעדר השוואה והצבעה על ייחוד מול זנים ידועים אחרים, המטפח עצמו למעשה מצביע על העדר ייחוד בזן כביכול שהגיש לרישום. ניתן לקרוא את תשובת המשיב כפשוטה, שלא ידוע לו זן דומה. אני סבורה שהדבר אפשרי, והוא נתון לבדיקת המועצה לפי סעיף 24 לחוק, והרי זן חדש לפי החוק הינו - "זן השונה באופן ברור מכל זן אחר שהיה ידוע בעת שהוגשה הבקשה לרישום".

לעניין זה יצויין כי בבקשה לרישום זן "מיליון סטארס" (מספר 2680/96), אליה הפנה המשיב נרשם, לעניין התכונה השונה והזן הדומה, "גודל ואופן סידור הפרחים על הענף" והתבטאות הזן הדומה והזן המוגש כלל לא פורטו.

14. טענת המבקש כי תחום הגיפסנית כיום רווי הרבה יותר ממה שהיה עד לפני מספר שנים, ועל כן יש חשיבות רבה לפרטים המאפשרים לעמוד על ייחודו הנטען של הזן המועמד לרישום, מוצאו וכיו"ב – אין בה כדי לבסס עילת התנגדות ומובן מאליו שאין במפורט בבקשות נשוא ההתנגדויות כדי למנוע מהמועצה לחקור, לדרוש, ולקבל כל מידע נוסף הדרוש לה לשם קבלת החלטה.

15. טענת המבקש כי באין פרטים חשובים ומהותיים בטופס הבקשה ופרסום דבר הגשתה נאלץ הוא להגיש התנגדות לבקשות אשר נראות לו, על פניהן חשודות, בכדי שיוכל לקחת חלק בתהליך הבחינה בחינתה ולקבל מידע ופרטים מלאים אודותיה איננה מבססת נימוק מהנימוקים המנויים בסעיף 23(ב) לחוק ואין לקבלה. לא בכדי קבע המחוקק, בסעיף 23 לחוק, את עילות ההתנגדות לבקשה. התנגדות שאיננה מבוססת אלא נשענת על חשדות, אין בה כדי להואיל ולהאיר את עיני המועצה בבואה להחליט לעניין רישום זכות מטפחים, אלא להעמיד את המתנגד ככלי נוסף, צופה מן הצד ומבקר של החלטות המועצה. התנגדויות שאינן מפורטות ומבוססות, לא רק שדינן להדחות בהתאם לסעיף 23(ג) לחוק אלא שכאמור גם אין בהן תועלת באשר אין בתוכן, במועד הגשתן, כדי לסייע לבחינת הזן.

16. המבקש מבקש לזמן נציג מטעמו למעקב אחר ניסויי השדה, השוואות ובחינות של הזנים שיערכו לצורך הבקשות ולקבל העתקי כל תכתובת רלבנטית על מנת שיוכל להיערך כראוי להמשך הטיפול בבקשת הרישום ובהתנגדות, ככל שיידרש. בהעדר התנגדות שעונה על דרישות החוק אין לקבל את בקשת המבקש, בקשה שלשונה מעידה על חסרונה. המבקש מבקש לשים עצמו, לצד המועצה, ככלי עזר, משקיף ובודק למועצה שתפקידה, לעניין זה בהתאם לסעיף 24 לחוק, לראות, בטרם תורה לרשם לרישום זן בספר הזכויות, כי התקיימו התנאים לרישום. הליך ההתנגדות לא נועד לקיים מטרה זו.

17. אין חולק על חשיבותו של הליך ההתנגדות לרישום זכות מטפחים. כבי הנשיא (בדימוס) ד"ר אי' וינוגרד ב- בע"ש 248/95(ת"א) n. Fabio Perini S.P.A. n. Industrie Meccaniche. Alberto Consani S.P.A קבע לעניין התנגדות לפי חוק הפטנטים, התשכ"ז - 1967:

"הרשם אמור גם לשמור על טוהר הפנקסים, כך שלא יימצא פטנט רשום שאינו כשיר לקבל את הגנת המחוקק ובתי המשפט. תפקידם של הליכי ההתנגדות למתן פטנט נתפס כמתן מכשיר נוסף בידי הרשם לבחון את הבקשה לרישום פטנט, באופן שכל השאלות שבמחלוקת והראיות הרלבנטיות יוצגו בפניו, כך שלא יירשם פטנט שמן הדין היה שלא יירשם. לפיכך, הונהגה מדיניות ליברלית בהערת לבקשות הארכת מועד על ידי צד המתנגד לרישום הפטנט, אשר עונה, בעצם הגשת התנגדותו, לא רק על האינטרס העצמי שלו, כי אם גם על אינטרס הציבור בשמירת טוהר הפנקסים. הרשם נתפס, אם כן, כ"מפקד", אשר "חייליו" הם המתנגדים לרישום הפטנט, ואל לך להכשיל חייל במילוי תפקידו תוך הסתמכות על מענות וטענות פרוצדורליות".

18. בהעדר פסיקה של בתי המשפט לעניין סעיף 23(ג) לחוק ניתן ללמוד מהלכות שנקבעו ומהספרות לעניין תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984. עיון בהם מעלה כי ההנחיה הכללית שיש לראות בה את המדיניות השיפוטית הרצויה, היא כי מחיקת תובענה או דחייתה על הסף "הן בגדר אמצעים הננקטים בליט ברירה" ו"די בכך שקיימת אפשרות, אפילו קלושה, שעל-פי העובדות המהוות את עילת התביעה יזכה התובע בסעד שהוא מבקש, כדי שהתביעה לא תמחק בעודה באיבה" (אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי (מהדורה ששית) עמ' 141). ואולם, במקרה שלפני המדובר בהוראת חוק מפורשת המורה לרשם לדחות את ההתנגדות על הסף – "על אף האמור בסעיף 15".

19. סעיף 15 (ד) לחוק קובע -

"ראה הרשם כי בקשה אינה כוללת את הפרטים שהיא חייבת לכלול לפי חוק זה, יודיע למגיש הבקשה על הליקויים שבה; לא תיקן מגיש הבקשה, תוך זמן שנקבע, את הליקויים שתודיע לו הרשם עליהם - ידחה הרשם את הבקשה".

רואים אנו אפוא כי המחוקק הורה לרשם, בצורה מפורשת, לדחות על הסף התנגדות שאיננה מבוססת על הנימוקים הקבועים בסעיף 23(ב) לחוק, ומבלי שהרשם יפעל לפי סעיף 15(ד) לחוק, כלומר יפנה למבקש שנימוקי ההתנגדות שלו אינם אלה הקבועים בחוק ויתן לו הזדמנות לתקנם תוך זמן שיקבע.

20. מעיון בסדרי הדין האזרחי, ד"ר יואל זוסמן (מהדורה שביעית – 1995), בעמ' 417 עולה, לעניין הבחנה בין דחייה על הסף מנימוק של חוק לעומת נימוק של עובדה, כי -

"העקרון הנכון הוא, איפוא, כי שיקול הדעת של בית המשפט קובע, ובית המשפט ישאל את עצמו, אם מוטב לברר תחילה אותו נימוק, בנפרד וללא קשר עם שאר העניינים שבמחלוקת, או אם רצוי להימנע מפיצול הדיון. הנימוק יכול שיהא נימוק של חוק או של עובדה. היה נימוק של חוק – אפילו השאלה נכבדה ומסובכת – יטה בית המשפט יותר לדון בו, ולהשתמש בכוחו לדחיית תביעה על הסף, מאשר בעובדה, שאם סוף תביעה להדחות מנימוק של חוק, יהא בדחייתה "מלכתחילה", ללא גביית עדויות ובירור עובדות, משום קיצור דרך. ואילו בנימוק של עובדה תהא השאלה, אם העובדות החשובות, לצורך הדיון בבקשה, הן פשוטות ובירורן יצריך זמן קצר בלבד, שאם לא כן, שוב אין טעם לפצל את הדיון".

(ההדגשה שלי מ.ס.כ.)

ראה לעניין זה דחייה על הסף בשל התיישנות (ע"א 4600/91 דבורה מוסקוביץ נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ) ובשל אי המצאת ערבויות כנדרש (ע"א 2877/92 סאלח עבד אל לטיף נ' מורשת בנימין למסחר ולבניה (קרני שומרון) בע"מ).

21. אני רואה לנכון לחזור ולהפנות לפסק דין שניתן על ידי נשיאת בית המשפט העליון, כב' השופטת בייניש (בש"א 6479/06 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' משה שנפ) בעניין הפעלת סמכות ל"דחייה על הסף" תוך התייחסות לעקרון תום הלב ממנו נגזר כי על בעלי הדין להפעיל את הזכויות והחובות המעוגנים בכללי הפרוצדורה האזרחית בדרך מקובלת ובתום לב.

כב' השופטת בייניש קבעה כי :

"בית המשפט יפעיל את סמכותו למתן סעד בגין התנהלות דיונית חסרת תום לב בהתחשב במכלול השיקולים הרלוונטיים לעניין, ובהם שמירה על הגינות ההליך השיפוטי והגנה על התכליות המונחות בבסיס סדרי הדין מחד-גיסא אל מול זכות הגישה לערכאות וזכותו של בעל דין לקבל הזדמנות מלאה לבירור עניינו בבית המשפט מאידך גיסא. בבואו להכריע בדבר מתן סעד בגין שימוש לרעה בהליך השיפוטי, יאזן בית המשפט בין מכלול הזכויות והאינטרסים האמורים, בשים לב לכלל נסיבות העניין שבפניו ובהן: טיב ההתנהגות הנדונה של בעל-הדין – האם עלתה כדי התחכמות, תחבולה, שרירות לב, זלזול בבית-המשפט או הכשלת הצד שכנגד וההליך בכללותו; מצב נפשו של בעל הדין – האם השימוש לרעה בהליך השיפוטי נעשה בהיסח הדעת, מתוך טעות או רשלנות או שמא במתכוון; היקף ועוצמת הפגיעה בכללי הפרוצדורה הרלוונטים ובתקינות

ההליך השיפוטי; וכן מידתיות הסעד המבוקש נוכח הפגיעה האפשרית בזכויותיו של בעל הדין".

בעניין שלפני ההתנגדויות שהגיש המבקש, על פניהן, ומתוך האמור בהן, אינן ממלאות אחר הנדרש בסעיף 23(ב) לחוק.

התנגדויות המבקש נשוא החלטה זו הוגשו ביום 27 באפריל 2006 וטרם שדחיתי על הסף התנגדויות לרישום זנים בבקשות 3850/51, 3851/05, 3852/05 ו-3921/06 ולפיכך לא נותר לי אלא לשוב ולייחס את תוכנן של התנגדויות אלה לעובדה שהן הוגשו בידי המבקש ולא בידי עורך דין שבקי בהוראות הדין.

22. לאור כל המפורט לעיל, הואיל וההתנגדויות שהגיש המבקש אינן עומדות בדרישות סעיף 23(ב) לחוק, החלטתי לדחותן על הסף.

23. בשולי הדברים אוסיף כי סעיף 29א. לחוק שעניינו בטלות מעיקרה של זכות מטפחים מסמך את המועצה, ביוזמתה, או על פי בקשת אדם שיש לו ענין בזן רשום, להכריז על זכות מטפחים בזן כבטלה מעיקרה, אם ראתה אחת מאלה –
" (1) הזן לא ענה על הדרישות המנויות בסעיף 6 בעת שהוענקה זכות המטפחים;
....."

וכך, אם חלילה תטעה המועצה ותעניק זכות מטפחים לזן שאינו עונה על הנדרש בחוק, תהא הזכות ניתנת לביטול מעיקרה.

24. על החלטה זו ניתן לערער, בהתאם לסעיף 86 לחוק, לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 30 יום מיום קבלתה.

ניתנה היום, כ"ד תמוז, תשס"ז (10 יולי, 2007).

מיכל סגן כהן
רשם זכויות מטפחים